

บทความวิจัย (Research Article)

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การพัฒนาทักษะการรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้น ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 สำหรับผู้เรียนระดับปริญญาตรีปีที่ 1

A Comparison of the Development of *Choet Ching – Choet Chin* Dance Skill

by Using Flipped Classroom Management in Dance Skill Course 1 for Undergraduate Students

วรินทร์พร ทับเกตุ / Warinphon Thupket

รองศาสตราจารย์, คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Assoc. Prof., Faculty of Art Education, Bunditpatanasilpa Institute of Fine Arts

jeabwarinphon@gmail.com

Received: July 1, 2023 Revised: August 20, 2023 Accepted: August 26, 2023 Published: August 31, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้น ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนนาฏศิลป์ (ละคร) ระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบประเมินทักษะการรำ และ 3) แบบบันทึกการสังเกตการรำ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t-test

ผลการวิจัย 1) ผลการพัฒนาทักษะการรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้นด้วยห้องเรียนแบบกลับด้าน พบว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองก่อนเข้าชั้นเรียน ทำให้เข้าใจการเชื่อมโยงระหว่างหลักการ ทำรำและทำนองเพลง เมื่อเรียนรู้ในชั้นเรียนจึงสามารถปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว ผลการทดสอบปรากฏว่า ผู้เรียนปฏิบัติทำรำได้ถูกต้อง เคลื่อนไหวร่างกายได้สัมพันธ์กันและสอดคล้องกับจังหวะทำนองเพลงมีลีลาทำรำสวยงามยิ่งขึ้น 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้นของผู้เรียนหลังเรียนด้วยห้องเรียนแบบกลับด้าน เป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้องทำรำ เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.32 การใช้จังหวะเพิ่มขึ้น 25.83 และลีลาทำรำสวยงาม เพิ่มขึ้น 30.05

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะการรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้น, การจัดการเรียนรู้, ห้องเรียนกลับด้าน

Abstract

This study was experimental research aimed at developing the skills of *Choet Ching – Choet Chin* dance and comparing before and after learning management in flipped classrooms. The sample consisted of 14 first-year bachelor's degree Thai classical dance students. This study uses the following research instruments: 1) a learning management plan, 2) dance skills test, and 3) a dance observation record form. The data were analyzed and calculated by mean, standard deviation, and t-test.

The results: 1) The result of the skill development of *Choet Ching – Choet Chin* dance with a flipped classroom was found that the learners had learned by themselves before going to class. As a result, they are able to understand the link between the principle, dance moves, and melody. When learning in class, the students can practice quickly. The test results showed that learners perform the dance postures correctly and move the body in accordance with the rhythm of the melody, as well as having more beautiful dance moves. 2) The results of comparing *Choet Ching – Choet Chin* dance skills of the learners after learning in the flipped classroom are evaluated in different aspects: the correctness of the dance moves increased by 22.32%, the use of rhythm increased by 25.83%, and the beautiful dance style increased by 30.05%.

Keywords: the development of *Choet Ching – Choet Chin* dance skill, learning management, flipped classroom

บทนำ

ด้วยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 นั้น ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ต้องปรับเปลี่ยนด้วยเช่นกัน ผู้สอนต้องเลือกสรรวิธีการสอน เทคนิคการสอน การจัดกิจกรรม การใช้สื่อ หรือแสวงหานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ทันต่อยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลง วิจัย พานิช (2555) กล่าวว่า ให้ผู้สอนทำหน้าที่ช่วยแนะนำ (Coaching) ออกแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนผสมผสานกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ตนเองได้ สำหรับวิชานาฏศิลป์ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ต้องเหมาะสมกับผู้เรียน และธรรมชาติวิชานาฏศิลป์ควรเปลี่ยนจากการเป็นผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว เป็นการเรียนรู้พร้อมกับผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ ฝึกทักษะปฏิบัติด้วยการนำเทคโนโลยีมาช่วยสร้างสรรค์ชิ้นงาน และต่อยอดบูรณาการศาสตร์นาฏศิลป์กับศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงขยายองค์ความรู้ให้ลุ่มลึกและกว้างขวาง เพื่อให้สอดคล้องตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิที่กำหนด และตรงตามวัตถุประสงค์ในหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะเหล่านี้ มีหลากหลายรูปแบบ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ แบบร่วมมือ และแบบห้องเรียนกลับด้าน

ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) มีที่มาจาก Bergmann and Sams ครูในสหรัฐอเมริกา ต้องการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาตามชั้นเรียนไม่ทัน เพราะขาดเรียนไปเล่นกีฬาและทำกิจกรรม หรือ เรียนรู้ได้ช้า จึงเกิดแนวคิดในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยสร้างวีดิทัศน์การสอนแล้วนำไปอัปโหลด บนอินเทอร์เน็ตให้นักเรียนเข้าไปศึกษาเรียนรู้ หรือทบทวนความรู้ก่อนเข้าห้องเรียน จะช่วยลดเวลาเรียน เนื้อหาในห้องเรียน แต่ใช้เวลาเรียนรู้ ฝึกฝนจนกระทั่งพัฒนาจากความรู้เปลี่ยนเป็นความเข้าใจ และสามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะปฏิบัติมาใช้กับโลกชีวิตจริงได้ สุรศักดิ์ ปาเส (2556) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ แบบห้องเรียนกลับด้าน มุ่งเน้นการสร้างสร้งสร้งองค์ความรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง ตามทักษะความรู้ ความสามารถ และสติปัญญาของเอ็กต์บุคคล (Individualized Competency) ตามความสามารถทางการเรียนของแต่ละคน (Self - Paced) จากการประมวลประสบการณ์ที่ผู้สอนเน้นผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านสื่อเทคโนโลยี ที่ทันสมัยในปัจจุบัน และเรียนรู้นอกห้องเรียนอย่างอิสระ ซึ่งต่างจากการเรียนแบบเดิมที่เน้นการเรียน ในห้องเรียน โดยมีผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher Center) ทำให้เห็นว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าด้านทักษะปฏิบัติ และความสามารถด้านการคิด ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาท ของผู้สอนโดยสิ้นเชิง กล่าวคือเปลี่ยนจาก Teacher เป็น Tutors หรือ Coach ซึ่งเป็นผู้จุดประกายความคิด และสร้างความสนุกสนานในการเรียน รวมทั้งเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนในชั้นเรียนนั้น ๆ

การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา คณะศิลปศึกษา เนื่องจากผู้เรียนต้องมีความสามารถวิชาเอกนาฏศิลป์เป็นหลัก ณ์วิวัฒน์ เจริญสุขปัญญา และคณะ (2566) กล่าวว่า การเรียนวิชานาฏศิลป์ ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ทั้งด้านความรู้ทฤษฎี และทักษะปฏิบัติอย่างแม่นยำ จึงสามารถรำได้ถูกต้องสวยงามตามแบบแผน ซึ่งใน บทเรียนหนึ่ง ๆ มีเนื้อหาจำนวนมากทั้งมีความซับซ้อนเข้าใจยาก ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนให้มีประสบการณ์ ในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยหาความรู้ผ่านเทคโนโลยีหรือสื่อการเรียนรู้ช่องทางออนไลน์ มีผู้สอนเป็นผู้วางแผน การสอนและเตรียมสื่อออนไลน์ให้ผู้เรียนได้ศึกษาก่อนเข้าห้องเรียนตามแนวคิดแบบห้องเรียนกลับด้าน จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้หลักสูตรสาขาวิชา นาฏศิลป์ศึกษา คณะศิลปศึกษา ยังให้ความสำคัญกับการผลิตบัณฑิตครู กล่าวคือ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถสอนนักเรียนระดับชั้นพื้นฐานได้อย่างมืออาชีพ การจัดการศึกษาจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัย รวมถึงสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยหลากหลายช่องทาง ซึ่งเข้าถึงได้สะดวกรวดเร็วทุกที่ ทุกเวลา ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสมรรถนะตรงตามเป้าหมาย และมี คุณภาพตามที่ต้องการ

การจัดการเรียนรู้รายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 บทเรียนรำเชิดฉิ่ง - เชิดจิ้ง ระดับชั้นปริญญาตรี ปีที่ 1 ผู้สอนพบปัญหาคือ ผู้เรียนส่วนหนึ่งที่มาจากโรงเรียนสามัญรับการถ่ายทอดไม่ทัน เนื่องจากเนื้อหาความรู้ และทักษะปฏิบัติมีจำนวนมาก การใช้ร่างกายมีความยากซับซ้อนผู้เรียนต้องสามารถเคลื่อนไหวร่างกาย

แต่ละส่วนให้ถูกต้องซึ่งทางนาฏศิลป์ เรียกว่า นาฏยศัพท์ ได้แก่ ส่วนเท้า (ขยับเท้าไขว้ ถอนเท้า) ส่วนมือ (แทงมือ พลิกมือ เตะแขน) ส่วนลำตัว (ตีไหล่ เอียงตัว) ส่วนศีรษะ (ลักคอก ใช้หน้า) รวมถึงสามารถฟัง ท่วงทำนองจังหวะช้า – เร็ว และรัวซึ่งกระชับจับไวจับจังหวะได้ยาก การเรียนรวมทั้งทดสอบใช้เวลาเพียง 2 สัปดาห์ ๆ ละ 6 ชั่วโมง ซึ่งไม่เพียงพอต่อการจดจำและเก็บรายละเอียดได้ครบถ้วน ทำให้ผู้เรียนจดจำความรู้ และทำรำไม่ถูกต้องแม่นยำมีผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จากการทดสอบทักษะการรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้องของท่ารำ การใช้จังหวะและลีลาความสวยงามของนักศึกษาปริญญา ปีที่ 1 จำนวน 14 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 66.86 จากคะแนนเต็ม 100 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของผู้เรียน สาขาวิชาชีพ

จากการศึกษาแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน และปัญหาการจัดการเรียนรู้ นาฏศิลป์ บทเรียนรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้งตามที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่ต้องการแก้ปัญหา โดยนำ แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านมาปรับใช้ให้เหมาะกับธรรมชาติวิชานาฏศิลป์ และสภาพ ปัญหา กล่าวคือ ผู้วิจัยดำเนินตามแนวคิด โดยส่งวีดิทัศน์บทเรียนการรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้งทางสื่อออนไลน์ ได้แก่ Facebook และ Google Classroom ให้นักศึกษาเข้าไปศึกษาเรียนรู้ และทบทวนความรู้ก่อนเข้าชั้นเรียน เมื่อเข้าชั้นเรียนให้นำความรู้ความเข้าใจ จากการศึกษาก่อนเข้าชั้นเรียนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น ร่วมกันโดยมีผู้สอนทำหน้าที่ช่วยแนะนำ สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ และประเมินผลหลังจากผู้เรียนเข้าใจ ให้จัดระบบขั้นตอนการรำ สรุปรูปภาพรวมท่ารำ การใช้ร่างกายและจังหวะ จึงถ่ายทอดท่ารำอย่างเป็นขั้นตอน ตามที่สรุปร่วมกัน ปรับแก้ไขท่ารำ วิธีการนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และจดจำได้ง่ายขึ้น และพัฒนาทักษะการรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง ได้ถูกต้องตามแบบแผนและสวยงาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนก่อน และหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการรำเซตฉิ่ง – เซตฉิ้น ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 สำหรับผู้เรียนสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (ละคร) ปริญญาตรีปีที่ 1 ประกอบด้วย

- 1.1 ประวัติที่มาของการรำเซตฉิ่ง – เซตฉิ้น
- 1.2 นาฏยศัพท์เฉพาะของการรำเซตฉิ่ง – เซตฉิ้น
- 1.3 กระบวนท่ารำเซตฉิ่ง – เซตฉิ้น
- 1.4 จังหวะและทำนองเพลงของการรำเซตฉิ่ง – เซตฉิ้น

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา

เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 2 สัปดาห์ ๆ ละ 6 คาบ รวมทั้งสิ้น 12 คาบ (ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ช่วงเดือนสิงหาคม – กันยายน ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

- 3.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน
- 3.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยประเมินดังนี้
  - 3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเพิ่มขึ้นหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน
  - 3.2.2 ผลบันทึกการสังเกตการรำเซตฉิ่ง – เซตฉิ้นของผู้เรียนมีคุณภาพมากขึ้นหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การรำเซตฉิ่ง – เซตฉิ้น วิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน
- 4.2 แบบทดสอบความรู้การรำเซตฉิ่ง – เซตฉิ้น
- 4.3 แบบประเมินทักษะการรำเซตฉิ่ง – เซตฉิ้น ก่อนเรียนและหลังเรียน
- 4.4 แบบบันทึกการปฏิบัติท่ารำของผู้เรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อพัฒนาทักษะการรำเซตฉิ่ง – เซตฉิ้น ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนาศักยภาพการรำเซตฉิ่ง - เซตฉิ่ง ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน โดยศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน และการรำเซตฉิ่ง - เซตฉิ่ง จากทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ผ่านแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การรำเซตฉิ่ง - เซตฉิ่ง ผ่านการประเมินทักษะการรำเซตฉิ่ง - เซตฉิ่ง ก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบันทึกสังเกตการรำของผู้เรียนด้วยห้องเรียนกลับด้าน

1) กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้เรียนระดับปริญญาตรี ปี 1 สาขานาฏศิลป์ (ละคร) ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565

2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เป็นอาจารย์ที่เชี่ยวชาญวิชานาฏศิลป์ วิชาทักษะการสอน และวิชาการวัดประเมินผล ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย					
ประเภท	ระดับการศึกษา	ชั้นปี/ ประสบการณ์สอน	สาขาวิชา/ หมวดวิชา	จำนวน (คน)	เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
นักศึกษา	ปริญญาตรี	ปีที่ 1	นาฏศิลป์ ศึกษา (ละคร)	14	กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้เรียนที่มีปัญหาการรำเซตฉิ่ง - เซตฉิ่ง และเป็นผู้ทดลองใช้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน
อาจารย์	ปริญญาโท	10 ปี ขึ้นไป	นาฏศิลป์ ศึกษา (ละคร)	1	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้สอนรำเซตฉิ่ง - เซตฉิ่ง และเป็นผู้ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน และแบบประเมินทักษะการรำ
	ปริญญาโท	10 ปี ขึ้นไป	หมวดวิชา การศึกษา	1	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้สอนวิชาการวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน และแบบสอบถามความพึงพอใจ
	ปริญญาโท	10 ปี ขึ้นไป	หมวดวิชา ศึกษาทั่วไป	1	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้สอนวิชาการวัดประเมินผล การเรียนรู้ และเป็นผู้ตรวจแบบสอบถามความพึงพอใจ
รวมทั้งสิ้น				17	

หมายเหตุ. โดย วรินทร์พร ทับเกตุ, 2566.

นิยามศัพท์เฉพาะ

วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ในบทเรียนรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง หมายถึง การให้ผู้เรียนศึกษาความรู้ทฤษฎีและทักษะปฏิบัติด้วยตนเองจากสื่อวีดิทัศน์ก่อนเข้าชั้นเรียน และนำความรู้ทักษะมาแลกเปลี่ยนสรุปความรู้ พร้อมฝึกปฏิบัติการรำเมื่อเข้าชั้นเรียนร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการรำให้ดีขึ้น

การทบทวนวรรณกรรม

1. การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

ห้องเรียนกลับด้าน ตรงกับภาษาอังกฤษว่า The Flipped Classroom เป็นรูปแบบการสอน ซึ่งแตกต่างไปจากการสอนปกติที่ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือศึกษาการบรรยายของครูจากสื่อวีดิทัศน์ (Video) นอกชั้นเรียน ส่วนการเรียนในชั้นเรียนปกตินั้นจะเป็นการเรียนรู้แบบสืบค้นหาความรู้ที่ได้รับร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น โดยมีครูเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือและชี้แนะ (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556) การเรียนการสอนแบบนี้ เป็นการพลิกบทบาทกลับด้านจากการเรียนเนื้อหาในห้องเรียนเปลี่ยนเป็นนอกห้องเรียนโดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการแสวงหาและศึกษาความรู้ด้วยตนเอง ส่วนผู้สอนเป็นเพียงโค้ชแนะนำให้คำปรึกษา หรือตั้งคำถามให้คิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และคอยตอบข้อสงสัย ไม่นั่งเนื้อหาแต่เน้นการลงมือปฏิบัติให้เกิดการพัฒนาความรู้ และทักษะความชำนาญ แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ผู้สอนจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยหลากหลายประเภท โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นหา แสวงหาและสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเองตามพื้นฐานความรู้ ทักษะประสบการณ์ สติปัญญา ความสนใจ และความสามารถของแต่ละคน วิจารณ์ พานิช (2556) อธิบายขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านโดยผู้วิจัยประมวลได้ ดังนี้

1.1 ครูอธิบายวิธีการเรียนแบบใหม่ แนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ และบอกประโยชน์การเรียนรู้แบบใหม่

1.2 ครูศึกษาวิธีการสร้างวีดิทัศน์สำหรับให้นักเรียนเรียนที่บ้าน และจัดทำวีดิทัศน์ความยาวประมาณ 10 - 15 นาที

1.3 การสอนก่อนเข้าชั้นเรียน โดยให้นักเรียนเรียนรู้จากวีดิทัศน์ด้วยตัวเองที่บ้านนั้น ครูควรวางแผนบทเรียนก่อน แล้วจึงนำวีดิทัศน์ที่สร้างขึ้น นำขึ้นเว็บไซต์ (YouTube) หรืออื่น ๆ โดยผู้สอนแนะนำวิธีการเรียนจากวีดิทัศน์อย่างถูกต้อง ดังนี้

1.3.1 ให้นักเรียนศึกษาวีดิทัศน์ด้วยความตั้งใจจริง หากสงสัยหรือไม่เข้าใจให้หยุดวีดิทัศน์ และชี้ประเด็นสำคัญของเรื่อง

1.3.2 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายจากการดูวิดีโอทัศน์ พร้อมกับจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ (Cornell Note – Talking System) ตามแบบฟอร์ม (Template) ที่ครูแจกให้ การจดแบบนี้จะช่วยการฝึกตั้งคำถามและการจับประเด็น

1.3.3 ฝึกให้นักเรียนตั้งคำถามที่น่าสนใจ คนละ 1 คำถามต่อการดูวิดีโอทัศน์ 1 ตอน โดยประเด็นคำถามต้องไม่เกี่ยวข้องกับในวิดีโอทัศน์เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนดูวิดีโอทัศน์มาก่อนแล้วหรือไม่

1.4 เมื่อเข้าสอนในชั้นเรียน ครูซักถามเกี่ยวกับเนื้อหาและรายละเอียดในวิดีโอทัศน์ อาจเรียนคนเดียวหรือจัดการเรียนเป็นกลุ่ม และทำงานร่วมกับครู กำหนดให้ดูวิดีโอทัศน์แล้วตั้ง 1 คำถาม โดยเรียนรู้วิธีการตั้งคำถาม และเรียนรู้วิธีการหาคำตอบร่วมกันที่โรงเรียน วิธีการเรียนแบบนี้ช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญคือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ทักษะการสืบสอบ (Inquiry Skill) ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaboration Skill) และอื่น ๆ พร้อมกับมีการมอบหมายงานให้นักเรียนทำในห้องเรียน และมีการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียน

2. การจัดการเรียนรู้วิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 เรื่อง การรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง

การจัดการเรียนรู้ วิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 เรื่อง การรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง เป็นบทเรียนชุดหนึ่งในระดับปริญญาตรีปีที่ 1 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ การจัดการเรียนรู้บทเรียน รำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง ให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ต้องมีความรู้ ทักษะความเชี่ยวชาญศาสตร์สาขานาฏศิลป์ สามารถถ่ายทอดบูรณาการความรู้ได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะครอบคลุมทั้งด้านนาฏศิลป์และดนตรี กล่าวคือ สามารถควบคุมการใช้กล้ามเนื้อและอวัยวะทุกส่วนของร่างกายได้ถูกต้องตามแบบแผน เพื่อให้เกิดลีลาท่ารำสวยงาม และต้องมีความรู้ ความเข้าใจท่วงทำนองเพลง การฟังและจับจังหวะดนตรีให้สอดคล้องประสานกลมกลืนกับท่ารำ การรำชุดนั้นจึงจะเหมาะสมกับบทบาทการแสดง และเป็นที่น่าสนใจของผู้ชม การรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง ถือเป็นการรำอวดฝีมือที่มีชั้นเชิงในการรำที่ปรมาจารย์แต่โบราณได้ประดิษฐ์ขึ้น ลักษณะการรำเป็นการนำเพลงสองเพลงมาบรรเลง และรำติดต่อกัน เริ่มจากรำเพลงเชิดฉิ่งก่อนแล้วตามด้วยรำเพลงเชิดจิ้ง การรำเชิดฉิ่ง วรินทร์พร ทับเกตุ (2561) กล่าวว่า เป็นการรำที่ใช้ในการแสดง โขน ละคร มีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2 จุดมุ่งหมายเพื่อนำเหตุการณ์สำคัญของการแสดง และอวดฝีมือผู้รำ เช่น การค้นหาการเหาะไปในอากาศ ผู้แสดงพระและนางแต่งกายยืนเครื่อง ความสำคัญของการรำชุดนี้ คือ การเน้นการตีฉิ่งเป็นหลักในการรำ คือ ต้องฟังจังหวะฉิ่งเป็นหลัก และต้องปฏิบัติให้ตรงตามจังหวะ ในการปฏิบัติท่ารำมุ่งการใช้ขา และเท้าเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กับจังหวะฉิ่งซึ่งมีทั้งจังหวะสองชั้น และชั้นเดียว การใช้ขาและเท้าที่สำคัญ ได้แก่ ห่มเข้า ซอยเท้า ชยันเท้า และยัด – ยุบเข้า

การรำเชิดจีน ประจักษ์ ไม้เจริญ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 ธันวาคม 2565) กล่าวว่า เชิดจีน เป็นเพลงทางดนตรี ซึ่งปรมาจารย์ทางด้านดนตรีไทยคือ พระประดิษฐ์ไพเราะ (ครูมีแขก) แต่งขึ้นตั้งแต่ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ต่อมาปรมาจารย์ทางนาฏศิลป์ไทย ได้นำทำนองเพลงท่อนที่ 3 ของเพลงเชิดจีน เรียกว่า เชิดจีนตัว 3 มาใช้ประกอบการรำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ โดยบรรเลงเพลงเชิดฉิ่งก่อนแล้วตามด้วย เพลงเชิดจีน ผู้แสดงเป็นนางล้วน แต่งกายนุ่งผ้ายกจีบหน้านาง ห่มสไบตาด สวมกระบังหน้า แสดงครั้งแรก ในงานฉลองรัฐธรรมนูญ เมื่อปี พ.ศ. 2479 ความสำคัญของการรำชุดนี้ คือ ผู้รำต้องฟังเสียง “ฆ้องกับระนาด” เป็นหลัก ที่มีลูกเล่น เช่น ตีสะบัด ตีลูกล่อลูกขัด เสียงกระซิบชัดเจนดังกังวาน ช่วยสร้างจุดเด่น ความตื่นตันทันใจให้การแสดงเป็นอย่างดี ในการปฏิบัติทำรำ มุ่งการใช้ขาและเท้าเคลื่อนไหวแบบต่าง ๆ ให้สัมพันธ์ กับจังหวะฆ้องและระนาด การใช้ขาและเท้าที่สำคัญ เช่น ซอยเท้า ย่ำเท้า ชยันเท้า และยัด - ยุบเข่า การใช้มือ เช่น แทงมือ พลิกมือ และเดินมือ

ผู้ริเริ่มนำเพลงเชิดฉิ่งมารวมกับเพลงเชิดจีน คือ หม่อมครูต่วน (ศุภลักษณ์) ภัทรนาวิก ต่วนาง และคุณครูลมูล ยมะคุปต์ ตัวพระ ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ ในขณะนั้น ได้ประดิษฐ์ทำรำ ขึ้นใหม่ โดยไม่มีบทร้อง และจัดรูปแบบการแปรแถวที่วิจิตรงดงาม เรียกการแสดงชุดนี้ว่า “รำเชิดฉิ่ง - เชิดจีน” ผู้แสดงเป็นตัวละครพระและนางแต่งกายยืนเครื่องพระ - นาง จัดแสดงในงานรับรองแขกผู้มีเกียรติของ รัฐบาลสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม และงานรื่นเริงของหน่วยราชการและเอกชน นับเป็นการรำมาตรฐาน ที่มีลีลาทำรำประณีตงดงามและท่วงทำนองไพเราะอย่างยิ่ง

ภาพที่ 1 การรำเชิดฉิ่ง - เชิดจีน

หมายเหตุ. จาก การรำเชิดฉิ่ง - เชิดจีน โครงการนาฏยวิถีต ประกวดนาฏศิลป์ ดนตรี คีตศิลป์ ครั้งที่ 5 โดย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2564.

3. แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาทักษะการรำเชิดฉิ่ง - เชิดจิ้ง

การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาทักษะการรำเชิดฉิ่ง - เชิดจิ้ง ของผู้เรียนระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 ผู้สอนได้ดำเนินการสอนตามแนวคิด ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน และนำมาประยุกต์ใช้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน วิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 เรื่อง รำเชิดฉิ่ง - เชิดจิ้ง

รูปแบบการจัดการเรียนรู้	กิจกรรม	สื่อประกอบการสอน/เครื่องมือ	การประเมิน
ก่อนเรียนด้วยห้องเรียนแบบกลับด้าน	- อธิบายการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน และอธิบายแนวทางการเรียนให้นักศึกษาเข้าใจตรงกัน การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ใช้ระยะเวลา 4 ครั้ง โดยจัดนอกห้องเรียนให้นักศึกษาเรียนรู้อย่างตนเอง 2 ครั้งและจัดในชั้นเรียน 2 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง - ประเมินทักษะการรำ การใช้จิ้งหะ และลีลาความสวยงามของนักศึกษา ก่อนเรียนด้วยห้องเรียนแบบกลับด้าน	แบบทดสอบทักษะการรำ การใช้จิ้งหะ และลีลาความสวยงาม ก่อนเรียนด้วยห้องเรียนแบบกลับด้าน	ประเมินทักษะการรำ การใช้จิ้งหะ และลีลาความสวยงาม ก่อนเรียนด้วยห้องเรียนแบบกลับด้าน
ครั้งที่ 1 จัดการเรียนรู้ในห้องเรียน (เรียนด้วยตัวเองที่บ้าน) ใช้เวลา 3 ชั่วโมง	- ส่งวีดิทัศน์รำเชิดฉิ่ง-เชิดจิ้งใบความรู้ที่ 1 และแบบฟอร์มจดบันทึกให้ผู้เรียนทางไลน์กลุ่ม - อธิบายแนวทางการดูวีดิทัศน์ ให้ดู 2 ครั้ง ด้วยความตั้งใจ พร้อมจดบันทึก และศึกษาใบความรู้ที่ 1 ควบคู่ไปด้วย - ครั้งที่ 1 ดูภาพรวมของการรำ ทั้งกระบวนการทำรำ ท่วงทำนองจิ้งหะ และการใช้พื้นที่เวที - ครั้งที่ 2 ดูรายละเอียดแต่ละส่วน สังเกตการรำเพลงเชิดฉิ่ง หยุดดูซ้ำเป็นช่วง ๆ จดบันทึกการใช้เท้า มือ ลำตัวและศีรษะ สังเกตความช้า-เร็วของจิ้งหะฉิ่ง การแบ่งท่อนเพลง จิ้งหะใหญ่ จิ้งหะย่อย จิ้งหะรัว ถี่ ๆ - สังเกตการรำเพลงเชิดจิ้ง หยุดดูซ้ำเป็นช่วง ๆ จดบันทึกการใช้เท้า มือ ลำตัวและศีรษะ และสังเกตจิ้งหะเสียงฆ้องและระนาดความช้า-เร็ว เสียงสะบัด	- วีดิทัศน์การรำเชิดฉิ่ง-เชิดจิ้ง - แบบฟอร์มจดบันทึกทำรำ - ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ความเป็นมา และองค์ประกอบการรำเชิดฉิ่ง-เชิดจิ้ง - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 - ใบงานที่ 1 สรุปความรู้	- ตรวจการจดบันทึกทำรำ - ตรวจใบงานที่ 1 สรุปความรู้

ตารางที่ 2 การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน วิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 เรื่อง รำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง (ต่อ)

รูปแบบ การจัดการเรียนรู้	กิจกรรม	สื่อประกอบ การสอน/เครื่องมือ	การประเมิน
ครั้งที่ 2 จัดการเรียนรู้นอก ห้องเรียน (เรียนด้วยตัวเอง ที่บ้าน) ใช้เวลา 3 ชั่วโมง	1. ฝึกปฏิบัติทำรำเชิดฉิ่ง-เชิดจิ้ง ที่บ้าน ครั้งที่ 1 ปฏิบัติทำรำเชิดฉิ่ง 3 เที้ยว เปิดดูวนซ้ำหากปฏิบัติตรงจุดไหนไม่ได้ ครั้งที่ 2 ปฏิบัติทำรำเชิดจิ้ง 3 เที้ยว เปิดดูวนซ้ำหากปฏิบัติตรงจุดไหนไม่ได้ 2. ฝึกฟังท่วงทำนองและจังหวะเพลง 3. ถ่ายคลิปทำรำเฉพาะส่วนการใช้เท้าของ รำเชิดฉิ่งและเชิดจิ้ง	1. วิดีทัศน์ การรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง 2. แบบฟอร์มจดบันทึกทำรำ 3. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 4. ใบงานที่ 2 ให้นักศึกษา ถ่ายคลิปทำรำเฉพาะส่วนการ ใช้เท้า	1. ตรวจสอบการจด บันทึกทำรำ 2. ตรวจสอบคลิปทำ รำเฉพาะส่วนการ ใช้เท้าของรำเชิด ฉิ่งและเชิดจิ้ง
ครั้งที่ 3 จัดการเรียนรู้ ในชั้นเรียน (เรียนที่คณะฯ โดยมี อาจารย์เป็นผู้สอน) ใช้เวลา 3 ชั่วโมง	1. ซักถามผลที่ได้รับ และปัญหา/อุปสรรค จากการเรียนวิดีโอด้วยตัวเองที่บ้าน 2. ซักถามเนื้อหาและรายละเอียดจากวิดีโอ ทัศน์ ให้นักศึกษาระดมความคิดเห็นในการตั้ง คำถามและหาคำตอบร่วมกัน 3. เปิดวิดีโอทำรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้งอีกครั้ง สรุปความรู้ทฤษฎี และปฏิบัติจากการจด บันทึกของนักศึกษาด้วยกัน 4. อธิบายและสาธิตนาฏยศัพท์เฉพาะที่ใช้ ในการรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง 5. ฝึกปฏิบัติการทำรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง ตั้งแต่ ต้นจนจบเพลง 2 เที้ยว 6. เน้นปรับทำรำ และจับแก้ไขทำรำ พร้อม อธิบายในส่วนที่นักศึกษาปฏิบัติไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะการใช้เท้า ใช้มือ การใช้ลำตัว ศีรษะแบบต่าง ๆ	1. วิดีทัศน์การทำรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง 2. เครื่องบันทึกเสียงและซีดี เพลงเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง 3. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 4. ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง นาฏยศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการ รำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง 5. แบบบันทึกการสังเกตการ รำของผู้เรียนที่เรียนรู้แบบ ห้องเรียนกลับด้าน	1. สังเกตการ แสดงความคิดเห็น การตั้งคำถามและ การตอบคำถาม ของผู้เรียน 2. สังเกต และ บันทึกการปฏิบัติ ทำรำ การใช้จังหวะ

ตารางที่ 2 การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน วิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 เรื่อง รำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง (ต่อ)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้	กิจกรรม	สื่อประกอบการสอน/เครื่องมือ	การประเมิน
ครั้งที่ 4 จัดการเรียนรู้ ในชั้นเรียน (เรียนที่คณะฯ โดยมีอาจารย์เป็นผู้สอน) ใช้เวลา 3 ชั่วโมง	1. ทบทวนการรำ โดยให้เวียนสลับแถวขึ้นมาด้านหน้า 3 เที้ยว 2. ทบทวนการรำทีละ 2 คนจนครบ 14 คน ให้เพื่อนที่ไม่ได้รำคอยสังเกต และหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน 3. ประเมินทักษะการรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้งของผู้เรียน จำนวน 14 คน หลังเรียนด้วยห้องเรียนแบบกลับด้าน	1. เครื่องบันทึกเสียงและซีดีเพลงเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง 2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 3. แบบประเมินทักษะการรำ การใช้จังหวะ และลีลาความสวยงาม หลังเรียนด้วยห้องเรียนแบบกลับด้าน 4. แบบบันทึกการสังเกตการรำของผู้เรียนที่เรียนรู้อย่างห้องเรียนกลับด้าน	

หมายเหตุ. โดย วรินทร์พร ทับเกต, 2566.

ภาพที่ 2 สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง รำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง ใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 1

หมายเหตุ. โดย วรินทร์พร ทับเกต, 2566.

ผลการประเมิน

การประเมินทักษะการร่ำเชิดฉิ่ง - เชิดจิ้ง ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 สำหรับผู้เรียนระดับปริญญาตรีปีที่ 1 สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา จำนวน 14 คน ประกอบด้วยทักษะ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้องของท่าร่ำ 2) ด้านการใช้จังหวะ และ 3) ด้านลีลาท่าร่ำสวยงาม

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการร่ำเชิดฉิ่ง - เชิดจิ้งก่อนเรียนและหลังเรียน (แยกแต่ละด้าน)

ผู้เรียน คนที่	1. ด้านความถูกต้องของท่าร่ำ (40 คะแนน)			2. ด้านการใช้จังหวะ (30 คะแนน)			3. ด้านลีลาท่าร่ำสวยงาม (30 คะแนน)		
	ก่อน เรียน	หลัง เรียน	เพิ่มขึ้น	ก่อน เรียน	หลัง เรียน	เพิ่มขึ้น	ก่อน เรียน	หลัง เรียน	เพิ่มขึ้น
1	27	35	8	19	23	4	18	24	6
2	29	35	6	18	24	6	18	25	7
3	26	34	8	19	24	5	19	24	5
4	30	35	5	20	25	5	19	26	7
5	29	35	6	20	25	5	18	25	7
6	27	35	8	21	25	4	20	24	4
7	31	35	4	20	26	6	19	26	7
8	29	35	6	19	24	5	19	24	5
9	28	35	7	20	24	4	19	24	5
10	28	35	7	20	25	5	20	24	4
11	29	35	6	19	24	5	20	25	5
12	30	35	5	18	24	6	19	26	7
13	28	34	6	19	24	5	19	24	5
14	28	35	7	19	24	5	19	25	6
ค่าเฉลี่ย	28.50	34.86	6.36	19.36	24.36	5.00	19.00	24.71	5.71
สรุปผล	เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.32			เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.83			เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.05		

หมายเหตุ. โดย วรินทร์พร ทับเกตุ, 2566.

จากตารางที่ 3 เปรียบเทียบทักษะการร่ำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้นของผู้เรียนทั้ง 14 คน ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยห้องเรียนแบบกลับด้าน โดยแยกแต่ละด้านพบว่า หลังเรียนมีผลคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ดังนี้ 1) ด้านความถูกต้องของท่าร่ำเพิ่มขึ้นอยู่ที่ ($\bar{x} = 6.36$) คิดเป็นร้อยละ 22.32 2) ด้านการใช้จังหวะ ($\bar{x} = 5.00$) คิดเป็นร้อยละ 25.83 และ 3) ด้านลีลาท่าร่ำสวยงาม ($\bar{x} = 5.71$) คิดเป็นร้อยละ 30.05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะการร่ำเชิดฉิ่ง-เชิดจิ้นก่อนเรียนและหลังเรียน (รวม 3 ด้าน)

ด้าน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย			S.D.			ร้อยละ		
		ก่อน	หลัง	เพิ่มขึ้น	ก่อน	หลัง	เพิ่มขึ้น	ก่อน	หลัง	เพิ่มขึ้น
1. ด้านความถูกต้องของท่าร่ำ	40	28.50	34.86	6.36	1.34	0.36	1.22	71.25	87.15	22.32
2. ด้านการใช้จังหวะ	30	19.36	24.36	5.00	0.84	0.74	0.68	64.53	81.20	25.83
3. ด้านลีลาท่าร่ำสวยงาม	30	19.00	24.71	5.71	0.68	0.83	1.14	63.33	82.37	30.05
รวม	100	66.86	83.93	17.07	1.75	1.49	1.07	66.86	83.93	25.53

หมายเหตุ. โดย วรินทร์พร ทับเกตุ, 2566.

จากตารางที่ 4 เปรียบเทียบทักษะการร่ำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้น ของผู้เรียนทั้ง 14 คน ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยห้องเรียนแบบกลับด้าน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอยู่ที่ $\bar{x} = 17.07$, S.D. = 1.07 คิดเป็นร้อยละ 25.53

ตารางที่ 5 สรุปผลบันทึกการสังเกตการรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้ง ของผู้เรียนที่เรียนด้วยห้องเรียนกลับด้าน

ด้านที่	บันทึกการรำเพลงเชิดฉิ่งออกเชิดจิ้ง ครั้งที่ 1 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3)		บันทึกการรำเพลงเชิดฉิ่งออกเชิดจิ้ง ครั้งที่ 2 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4)	
	เพลงเชิดฉิ่ง	เพลงเชิดจิ้ง	เพลงเชิดฉิ่ง	เพลงเชิดจิ้ง
1. ความถูกต้องท่ารำ ส่วนเท้า – ขยับเท้า ถอนเท้า ยืดยุบเข้า ส่วนมือ – แหวงมือ พลิกมือ เตะแขน ส่วนลำตัว- ตีไหล่ เยื้องตัว ส่วนศีรษะ – ลักคอ ใช้หน้า	1. ใช้เท้า มือ ลำตัว ศีรษะไม่สัมพันธ์กัน เช่น รำท่าเดียวกัน ใช้มือจบแล้วแต่เท้า ยังไม่จบ 2. ขณะยืด – ยุบเข้า ผู้เรียนดึงเข้าไว้ ท่ารำ และจังหวะจึงไม่กระชับ ควรแก้ไขโดยย่อเข้าไว้ และยืดขึ้น – ยุบลง เพียงเล็กน้อย ทั้งเกร็ง หน้าขา จะทำให้จังหวะ กระชับเข้ากับเสียง จังหวะฉิ่งชัดเจน	1. ขยับเท้า เตะแขน เยื้องตัวพร้อมกับใช้ หน้ายังไม่สวยงาม เพราะ ผู้เรียนรำไม่เต็ม ตัว จึงต้องกดเอว กด ไหล่และใช้หน้าไป พร้อมกับกดมือ ลง น้ำหนักทำให้เข้ากับ จังหวะเสียงฆ้องกับ ระนาดที่ตั้งเร้าใจ 2. การเชื่อมท่ารำสะดุด เป็นท่าๆ ขาดความ นุ่มนวล	1. ใช้ส่วนเท้า มือ ลำตัว ศีรษะถูกต้องและ สัมพันธ์กันมากขึ้น 2. ยังต้องแก้ไขบางคน ยืด – ยุบเข้า ไม่กระชับ เพราะไม่มีกำลังขา ต้อง ใช้เวลาฝึกฝนพัฒนา กล้ามเนื้อส่วนขาให้ แข็งแรง	1. ใช้ส่วนเท้า มือ ลำตัว ศีรษะถูกต้อง และสัมพันธ์กันมาก ขึ้น 2. ยังมีปัญหาบางคน ต้องฝึกใช้เท้าให้เข้า กับจังหวะเสียงฆ้อง และระนาด
2. การใช้จังหวะ - จังหวะช้า - จังหวะเร็ว - จังหวะรัวถี่ ๆ	เปลี่ยนท่ารำก่อน จังหวะ เพราะไม่ แม่นยำทำนองเพลง เมื่อรำจังหวะต่อไปจึง ไม่พอดีเพลง	ไม่แม่นยำทำนอง เพลงจากเชิดฉิ่งไปยัง เชิดจิ้งจึงเปลี่ยนท่า จับไวการเชื่อมต่อ จังหวะ จึงสะดุดท่ารำ ไม่ไหลลื่น และไม่ นุ่มนวล	การรำตรงจังหวะได้ดีมากขึ้น แต่ยังไม่ ตลอดเพลง ผู้สอนต้องควบคุมเป็นระยะ ๆ	
3. ลีลาความสวยงาม	ผู้เรียนสามารถรำได้ถูกต้อง ตรงจังหวะทำนองเพลง เข้ากับจังหวะเสียงฉิ่ง เสียงฆ้อง และเสียง ระนาดได้ดี การเชื่อมท่ารำไหลลื่นและนุ่มนวลมากขึ้น ท่ารำจึงมีลีลาสวยงาม แต่ยังคง ฝึกฝนเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือต่อไป			

หมายเหตุ. โดย วรินทร์พร ทับเกตุ, 2566.

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาทักษะการรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้นด้วยห้องเรียนแบบกลับด้าน จากแบบบันทึกการสังเกตการรำ เห็นได้ว่า การเคลื่อนไหวท่า มือ ลำตัว และศีรษะสัมพันธ์กันและสอดคล้องกับท่วงทำนองจังหวะเพลง มีผลให้ลีลาท่ารำสวยงามมากยิ่งขึ้น
2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้นของผู้เรียนหลังเรียนด้วยห้องเรียนแบบกลับด้านเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้องของท่ารำ เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.32 การใช้จังหวะเพิ่มขึ้น 25.83 และลีลาท่ารำสวยงาม เพิ่มขึ้น 30.05

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นในการอภิปราย ดังนี้

จากการเปรียบเทียบทักษะการรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้น ของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนรู้ด้วยห้องเรียนแบบกลับด้าน รวม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้องของท่ารำ ด้านการใช้จังหวะ และด้านลีลาท่ารำสวยงาม ผลการทดสอบพบว่า ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละหลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยห้องเรียนแบบกลับด้าน ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง จากการดูวีดิทัศน์การรำเชิดฉิ่ง – เชิดจิ้นที่บ้านก่อนที่จะเข้าเรียนในชั้นเรียน ผู้เรียนสามารถเปิดหรือหยุดดูท่ารำ ฟังจังหวะ ท่วงทำนองวนซ้ำๆ หลายเที่ยวเพื่อสังเกตการรำ การใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การฟังเสียงจังหวะดนตรี พร้อมกับจดบันทึกในสิ่งที่ดูหรือฟังไม่ทันได้ตลอดเวลา ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจการรำในภาพรวมทั้งหมด และเข้าใจรายละเอียดการรำแต่ละส่วน ได้แก่ การใช้ส่วนมือส่วนเท้า ลำตัว และศีรษะของแต่ละกระบวนการรำ นอกจากนี้ ยังได้ฝึกปฏิบัติท่ารำพร้อมกับการดูวีดิทัศน์ ทำให้จดจำท่ารำ และจังหวะได้แม่นยำเป็นการช่วยให้การเรียนรู้สนุกสนาน และกระตุ้นให้ต้องการพัฒนาตนเองต่อไป ผลการทดสอบนักศึกษาสามารถปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องตรงตามจังหวะทำนองเพลง และมีลีลาท่ารำสวยงามยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ศศิธร มุกประดับ และคณะ (2561) ที่ศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 รายวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และการศึกษาของ วรรัชชล พิเชียรวิไล (2563) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 77 คน รายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านจึงสามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง และอาจกระตุ้นให้ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองในเนื้อหาอื่น ๆ ต่อไปอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สามารถช่วยพัฒนาให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเพิ่มขึ้น และช่วยพัฒนาทักษะการรำให้มีลีลาสวยงาม จึงควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรำของผู้เรียนในบทเรียนชุดอื่น ๆ เพื่อสร้างมาตรฐานวิชาชีพนาฏศิลป์ให้แก่นักศึกษาในศาสตร์สาขานี้

รายการอ้างอิง

- ณัฐวัฒน์ เจริญสุขปัญญาและคณะ (2566). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เรื่อง ภาษาท่า สำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สาขาวิชา นาฏศิลป์ศึกษา. คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์.
- วรินทร์พร ทับเกตุ. (2561). วิธีการรำเพลงเซ็ด เพลงเสมอในการแสดงละครรำ. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 46(4), 339-354.
- วรรษชล พิเชียรวิไล. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ในวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น. สถานพัฒนาคณาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). ห้องเรียนกลับทาง : ห้องเรียนมิติใหม่ในศตวรรษที่ 21. (เอกสารประกอบการประชุมผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต 2). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต 2.
<http://phd.mbuisc.ac.th/academic/flipped%20classroom2.pdf>
- ศศิธร มุกประดับ และคณะ (2561). ศึกษาประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทางและคุณลักษณะการเรียนรู้แบบชี้นำตนเองของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 ในรายวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ 1. วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์, 1-9.